

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

BUXORO DAVLAT UNIVERSITETI

"TASDIQLAYMAN"

O'quv ishlari bo'yicha prorektor

R.G. Jumayev
R.G. Jumayev

«_____» _____ 2025 y.

JISMONIY TARBIYA VA OLIMPIYA HARAKATI TARIXI

FANI BO'YICHA

SILLABUS

1-kurs kunduzgi, kechki

Bilim sohasi:

1000 000 – Xizmatlar

Ta'lim sohasi:

1010 000 – Xizmat ko'rsatish

Ta'lim yo'nalishi:

61010200 - Sport faoliyati:
(faoliyat turlari bo'yicha)

Modul/FAN SILLABUSI
Jismoniy tarbiya va sport fakulteti
Ta'lim yo'nalishi

Fan nomi:	Jismoniy tarbiya va olimpiya harakati tarixi
Fan turi:	Majburiy
Fan kodi:	JTOH2301
Yil:	1-kurs
Semester:	1
Ta'lim shakli:	Kunduzgi, kechki
Mashg'ulotlar shakli va semestrga ajratilgan soatlar:	120
Ma'ruza:	24
Amaliy mashg'ulotlar:	-
Laboratoriya mashg'ulotlari:	-
Seminar:	24
Mustaqil ta'lim:	72
Kredit miqdori:	4
Baholash shakli:	Yozma
Fan tili:	O'zbek

Fan maqsadi (FM)	
FM1	Talabalarni jismoniy tarbiya va olimpiya harakati tarixini turli tarixiy davrlarda rivojlanish qonuniyatlari, tizimlari to'g'risidagi ilmiy-nazariy bilimlarini shakllantirishdir;

Fanni o'zlashtirish uchun zarur boshlang'ich bilimlar	
1	Jismoniy tarbiya va olimpiya harakati tarixi JTOH2301
2	Paratexnik sport turlarini o'rgatish metodikasi PTSO2410
3	Ixtisoslikka kirish (adaptiv sport turlari bo'yicha) IXTK2433, IXTK2434
4	Adaptiv jismoniy tarbiya va sport AJTE2002
5	Adaptiv jismoniy tarbiya va paralimpiya harakati AJTP2401

Ta'lim natijalari (TN)	
	Bilimlar jihatidan:
TN1	nazariy va amaliy mashg'ulotlarda O'zbekistonda jismoniy tarbiya va sport harakatini rivojlanish tarixi to'g'risidagi bilimlarga ega bo'lishi,
TN2	jismoniy tarbiya va olimpiya harakati tarixining asosiy davrlarini, rivojlanish qonuniyatlarini, jahon xalqlarining jismoniy tarbiya va sport tarixini bilishi,
	Ko'nikma jihatidan:
TN3	fanni o'rganishning tamoyillarini, xalqaro sport va olimpiya harakati tarixini, uning rivojlanish bosqichlari va asosiy xususiyatlarini to'g'ri aniqlash ko'nikmalariga ega bo'lishi,
TN4	ilmiy-nazariy jihatdan olingan bilimlarni tahlil qilish, amaliy mashg'ulotlarda mustaqil fikr yuritish, bilimlarga ijodiy yondoshish malakalariga ega bo'lishi kerak.

Fan mazmuni	
Mashg'ulot shakli: maruza (M)	
I-semestr	

M 1	“Jismoniy tarbiya va olimpiya harakati tarixi” faniga kirish. Qadimgi davrda chet el mamlakatlarida jismoniy tarbiya.
M 2	Oʻrta asrlarda jismoniy tarbiya va sport (V – XVII asrlar)
M 3	Yangi davrda jismoniy tarbiya va sport (XVIII – XIX asrlar)
M 4	Eng yangi davrda jismoniy tarbiya va olimpiya harakati (XX asr boshlari – hozirgi davrgacha)
M 5	Markaziy Osiyoda qadimgi davr va oʻrta asrlarda jismoniy tarbiya va sport
M 6	Markaziy Osiyo va Oʻzbekistonga hozirgi zamon sportining kirib kelishi (XIX asr oxiri – XX asrning boshlari)
M 7	Oʻzbekistonda jismoniy tarbiya va sportning rivojlanishi (1920-1990 yy.)
M 8	Oʻzbekiston Respublikasida mustaqillik yillarida jismoniy tarbiya va sport (1991 – hozirgi davrgacha)
M 9	Oʻzbekistonda olimpiya harakatining rivojlanishi
M 10	Olimpiada va Olimpiada sari yoʻl. Qadimgi Olimpiya oʻyinlari.
M 11	Zamonaviy Olimpiya oʻyinlarining qayta tiklanishi
M 12	Xalqaro Olimpiya koʻmitasi va strategik jarayon.

Seminar mashgʻulotlari (S)

I-semestr

S 1	“Jismoniy tarbiya va olimpiya harakati tarixi” faniga kirish. Qadimgi davrda chet el mamlakatlarida jismoniy tarbiya.
S 2	Oʻrta asrlarda jismoniy tarbiya va sport (V – XVII asrlar)
S 3	Yangi davrda jismoniy tarbiya va sport (XVIII – XIX asrlar)
S 4	Eng yangi davrda jismoniy tarbiya va olimpiya harakati (XX asr boshlari – hozirgi davrgacha)
S 5	Markaziy Osiyoda qadimgi davr va oʻrta asrlarda jismoniy tarbiya va sport
S 6	Markaziy Osiyo va Oʻzbekistonga hozirgi zamon sportining kirib kelishi (XIX asr oxiri – XX asrning boshlari)
S 7	Oʻzbekistonda jismoniy tarbiya va sportning rivojlanishi (1920-1990 yy.)
S 8	Oʻzbekiston Respublikasida mustaqillik yillarida jismoniy tarbiya va sport (1991 – hozirgi davrgacha)
S 9	Oʻzbekistonda olimpiya harakatining rivojlanishi
S 10	Olimpiada va Olimpiada sari yoʻl. Qadimgi Olimpiya oʻyinlari.
S 11	Zamonaviy Olimpiya oʻyinlarining qayta tiklanishi
S 12	Xalqaro Olimpiya koʻmitasi va strategik jarayon.

Mustaqil taʼlim (MT)

1	Qadimgi davrda chet el mamlakatlarida jismoniy tarbiya.
2	Oʻrta asrlarda jismoniy tarbiya va sport (V – XVII asrlar)
3	Yangi davrda jismoniy tarbiya va sport (XVIII – XIX asrlar). Eng yangi davrda jismoniy tarbiya va olimpiya harakati (XX asr boshlari – hozirgi davrgacha)
4	Markaziy Osiyoda qadimgi davr va oʻrta asrlarda jismoniy tarbiya va sport
5	Markaziy Osiyo va Oʻzbekistonga hozirgi zamon sportining kirib kelishi (XIX asr – XX asrlar)
6	Zamonaviy Olimpiya oʻyinlarining qayta tiklanishi. Oʻzbekistonda olimpiya harakatining rivojlanishi. Yozgi va qishgi Olimpiya oʻyinlari

Asosiy adabiyotlar

1.	Djalilova L.A. Jismoniy tarbiya va olimpiya harakati tarixi. Darslik. T: "Vorish-nashriyoti", 2017
2.	Kurbanov.Dj.I. Jismoniy tarbiya va sport tarixi.(1 qism) O'quv qo'llanma "Kamolot nashriyoti" 2022
3.	Qo'ziyeva.F.I. Jismoniy tarbiya va olimpiya harakati tarixi. (2 qism)O'quv qo'llanma "Durdona"2022
4.	Djalilova L.A. Xalqaro olimpiya tizimi. O'quv-uslubiy tavsiyalar. T.: ITA-press, 2015.
5.	Djalilova L.A. Olimpiya harakati tarixi. Darslik. T: ITA-press, 2018.

Qo'shimcha adabiyotlar

1	O'zbekiston Respublikasining "Jismoniy tarbiya va sport to'g'risida"gi qonuni. "Xalq so'zi", 2015 yil 5 sentabrdagi soni.
2	Mirziyoyev Sh.M. Niyati ulug' xalqning ishi ham ulug', hayoti yorug' va kelajak farovon bo'ladi. T.: "O'zbekiston", 2019.
3	Mirziyoyev Sh.M. Milliy tiklanishdan milliy yuksalish sari. T.: "O'zbekiston", 2019.
4	O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 118-son qarori "2019-2023 yillar davrida O'zbekiston Respublikasida jismoniy tarbiya va ommaviy sportni rivojlantirish Kontsepsiyasi". 13.02.2019.
5	O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoyevning Oliy Majlisga Murojaatnomasi. 24.01.2020.
6	O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "O'zbekiston Respublikasida jismoniy tarbiya va sportni yanada takomillashtirish va ommalashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-5924-son farmoni. 24.01.2020.
7	Акрамов А.К. Ўзбекистонда жисмоний тарбия ва спорт тарихи. Ўқув қўлланма. Т.: ЎзДЖТИ нашриёти, 1999.
8	Эрназаров Э. Олимпиада – жаҳон спорти байрами. Илмий-оммабоп рисола. Т.: "Шарк" нашриёти, 2008.
9	John Horne, Garry Whannel. Understanding the Olympics. Routledge. Taylor-Francis Group. London and New York. 2012.

Nazorat turlari bo'yicha ballar taqsimoti

T/r	Reyting nazorati	Nazorat shakli	Nazoratni tashkil qilish	Eslatma
1	1-ON	Bumerang testi:	30 ball	Fan sillabusinig ma'ruza mashg'ulot mavzulari yuzasidan 15 ta test savollari beriladi va har biri 2 baldan baholanadi.
2	2-ON	Mustaqil ta'lim:	30 ball	1.Referat – 5 ball 2.Slayd – 5 ball

				3.Bumerang test – 5 ball 4.Krossvord – 5 ball 5.O'qib kelib aytib berish – 5 ball 6.XOH mavzusida KLAUSTER – 5 ball
3	YAN	Yozma:	40 ball	Fan sillabusing ma'ruza mashg'ulot mavzulari yuzasidan 4 ta savoldan tuzilgan bilet tarqatiladi va yozma qabul qilinadi. Har bir savol 10 baldan baholanadi.
Jami			5 baho (100 ball hisobida)	

II. 1-ON 30 ball:

1. Fan sillabusing ma'ruza mashg'ulot mavzulari yuzasidan 20 tadan 18-20 tagacha to'g'ri javob uchun 27 - 30 ballgacha **A'lo**.
2. Fan sillabusing ma'ruza mashg'ulot mavzulari yuzasidan 20 tadan 14-17 tagacha to'g'ri javob uchun 21-26 **Yaxshi**.
3. Fan sillabusing ma'ruza mashg'ulot mavzulari yuzasidan 20 tadan 12-16 tagacha to'g'ri javob uchun 18-20 **Qoniqarli**.
4. Fan sillabusing ma'ruza mashg'ulot mavzulari yuzasidan 20 tadan 11-ta va undan kam to'g'ri javob uchun 17-0 **Qoniqarsiz**.

III. 2-ON 30 ball:

1. Mustaqil ta'lim ishini na'munadagidek bajarib amalda qo'llasa va izohlab bera olsa 27 - 30 ballgacha **A'lo**.
2. Mustaqil ta'lim ishini na'munadagidek bajarib amalda qo'llay olsa 21-26 **Yaxshi**.
3. Mustaqil ta'lim ishini na'munadagidek bajarsa 18-20 **Qoniqarli**.
4. Mustaqil ta'lim topshirmasa yoki na'munadagidek bajarmasa 17-0 **Qoniqarsiz**.

IV. YN mak.40 ball hisobida:

1. Jismoniy madaniyat tarixi fanining asosiy maqsadi va vazifalari.
2. Jismoniy tarbiya va olimpiya harakati tarixi fanining asosiy davrlari. Jismoniy tarbiya va olimpiya harakati tarixi fanining o'rganish manbalari.
3. Qadimgi davrda jismoniy tarbiyaning xususiyatlari. Qadimgi Sharq davlatlarida jismoniy tarbiya. Qadimgi Gretsiya davlatlarida jismoniy tarbiya.
4. Sparta va Afina tarbiya tizimlari. Qadimgi olimpiya o'yinlari va ularning ahamiyati. Qadimgi Rimda jismoniy tarbiya.
5. Qadimgi dunyo halqlarining jismoniy tarbiyasi

6. onalik va otalik urug'chilik davrida jismoniy mashqlarni rivojlanish xususiyatlari

7. Feodallar harbiy – jismoniy tarbiyasi.

8. Dehqonlarning jismoniy tarbiyasi.

9. Shaharliklar jismoniy tarbiyasi.

10. Qadimgi yunonistonda Gomer davrida jismoniy madaniyat

11. Sparta, Afina tizimi, Antigimnastika, qadimgi olimpiya o'yinlari haqida

12. Burjua sport – gimnastika tizimining vujudga kelishi.

13. O'rta asrlarda chet el mamlakatlarida jismoniy tarbiyaning rivojlanish xususiyatlari

14. Yevropa davlatlarida feodallar, dehqonlar va shaharliklarning jismoniy tarbiyasi. Ritsarlarni tarbiyalash tizimi.

15. Gumanistlarning jismoniy tarbiya to'g'risidagi fikrlari. Osiyo, Amerika va Afrika mamlakatlarida o'rta asrlarda jismoniy tarbiya.

16. Markaziy Osiyoda jismoniy tarbiyani rivojlanish xususiyati.

17. Miloddan oldingi IX-VI asrlarda Markaziy Osiyoda jismoniy tarbiya.

18. Eng yangi davrda chet el mamlakatlarida jismoniy tarbiya va sport rivojlanishining xususiyatlari. Jahon urushlari o'rtasidagi davrda chet el mamlakatlarda jismoniy tarbiya va sport

18. Jismoniy tarbiyaning harbiylashtirilishi. Sportning professional va zamonaviy yo'nalishlari.

20. Xalqaro sport harakati vujudga kelishining asosiy omillari. Sportning taraqqiy etishi va xalqaro sport tashkilotlarining tuzilishi. Xalqaro sport federatsiyalari.

21. Jahon, Yevropa va Osiyo chempionatlari. Hozirgi davrda sport harakatining rivojlanishi va dolzarb muammolari.

22. Qadimgi davrda Markaziy Osiyoda jismoniy tarbiyaga oid arxeologik topilmalar va yozma manbalar. "Avesto"- qadimgi yozma ma'naviy va ma'rifiy manba sifatida.

23. Qadimgi Markaziy Osiyo xalqlarining ta'lim-tarbiya tizimi va turmush tarzida jismoniy tarbiyaning ahamiyati.

24. Qadimgi O'zbekiston xalqlarining o'yinlari va jismoniy mashqlarining umumiy tavsifi.

25. Sharqning buyuk alloma va mutafakkirlarining jismoniy tarbiya to'g'risidagi fikrlari. Abu Ali Ibn Sinoning "Tib qonunlari" asarida jismoniy tarbiya to'g'risida. Amir Temurning harbiy-jismoniy ta'limoti.

25. XIX asrning oxiri-XX asrning boshlarida Markaziy Osiyoda zamonaviy sportning rivojlanishi. Maktab va gimnaziyalarda jismoniy tarbiya

27. Ma'rifatparvar jadidchilik harakati namoyandalarning jismoniy tarbiya to'g'risidagi fikrlari.

28. A. Avloniyning "Turkiy guliston yoxud axloq" asarida jismoniy tarbiya to'g'risidagi pedagogik qarashlari. Turkistonda ilk sport to'garaklari va sport jamiyatlarining tuzilishi.

29. O'zbekistonda jismoniy tarbiya va sportning rivojlanishi (1920-1990 yy.) O'zbekistonda jismoniy tarbiya va sportni rivojlanish xususiyatlari.

30. Jismoniy tarbiya bo'yicha mutaxassislarni tayyorlash. Mehnat va o'quv muassasalarida jismoniy tarbiya va sport. Sport inshootlarini qurish.

31. Respublika va Butunittifoq spartakiadalari. O'zbekiston sportchilarining sobiq Ittifoq terma jamoasi tarkibida xalqaro sport musobaqalarida ishtiroki va yutuqlari

32. Qadimgi Yunonistonda Olimpiya o'yinlarining vujudga kelishi. Qadimgi olimpiya o'yinlari haqidagi afsonalar.

33. Qadimgi olimpiya o'yinlari haqidagi afsonalar. Qadimgi olimpiya o'yinlarining dasturi va ularning xususiyatlari.

34. O'zbekistonda olimpiya harakatining rivojlanish davrlari. O'zbekiston sportchilarining sobiq ittifoq terma jamoasi tarkibida 1952-1992 yillarda o'tkazilgan Olimpiya o'yinlaridagi ishtiroki.

35. O'zbekiston Respublikasida mustaqillik yillarida olimpiya harakatining rivojlanishi. O'zbekiston Milliy Olimpiya Qo'mitasining (O'zMOQ) tashkil topishi

36. O'zMOQning maqsadi va vazifalari. O'zbekiston MOQning tarkibi va asosiy organlari. O'zMOQ prezidentlari.

37. O'zbekiston Respublikasi Olimpiya Akademiyasi, uning maqsadi va vazifalari. O'zbekiston sportchilarining Olimpiya o'yinlaridagi ishtiroki va yutuqlari.

38. O'zbekiston sportchilari yozgi Olimpiya o'yinlarida

39. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti va hukumatining jismoniy tarbiya va ommaviy sportni yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risidagi qarorlari.

40. Ommaviy sport tadbirlari. O'zbekistonda milliy sport turlari va xalq o'yinlarini rivojlantirishga doir musobaqalar. O'quvchi yoshlarning sport musobaqalari.

41. Qishki Olimpiya o'yinlarining umumiy tavsifi. 1924-1936 yillarda o'tkazilgan qishki Olimpiya o'yinlari.

42. 1948-1992 yillarda o'tkazilgan qishki Olimpiya o'yinlari. 1994 yildan hozirgi davrgacha o'tkazilgan qishki Olimpiya o'yinlari.

43. Qishki olimpiya sport turlarining tavsifi va xususiyatlari. Olimpiya sport turlarining Olimpiya o'yinlari dasturiga kiritilish mezonlari.

44. Ommaviy jismoniy madaniyat va sportni rivojlanishi.

45. Jismoniy tarbiya va sport to'g'risidagi konun va karorlarni mohiyati.

46. Uzbek sportchilar Olimpiya va Osiyo o'yinlarida.

47. O'zbekistonda milliy sport turlari.

48. Jismoniy tarbiya va sport mutaxassislarni tayyorlash.

49. O'z-o'zini boshqaruv tashkilotlarida jismoniy madaniyatni tashkil etish fanining maqsadi, vazifalari va boshqa fanlar bilan aloqadorligi.

50. O'zbekiston Respublikasining Mustaqillik davrida jismoniy tarbiya va sportning ijtimoiy ahamiyati.

51. Jamiyat taraqqiyoti va ijtimoiy-iqtisodiy ishlab chiqarish jarayonlarida jismoniy tarbiyaning mohiyati

52. O'zbekistonda Respublikasida jismoniy madaniyat va sportning rivojlanishi

53. O'zbekiston Respublikasi "Jismoniy tarbiya va sport to'g'risida"gi qonunlar

54. Jamiyat taraqqiyotini rivojlantirishda jismoniy tarbiyaning o'rni.

55. Ijtimoiy –iqtisodiy ishlab chiqarish jarayonlarida jismoniy tarbiyaning ahamiyati

56. Jismoniy tarbiya va sportni boshqarishda ishtirok etuvchi davlat idoralari.

57. O'zbekiston Respublikasining Jismoniy tarbiya va sport vazirligi.

58. Milliy Olimpiya qo'mitasining Nizomi.

59. Uning tarkibiy tuzilishi: Bosh Assambleya, Kongress, sessiya, ijroqo'm. O'zbekiston Respublikasi Milliy Olimpiya qo'mitasining asosiy vazifalari

60. Xalq milliy o'yinlari markazining ommaviy jismoniy tarbiya va sport ishlarini tashkil qilishdagi faoliyatlari.

Umumiy ball $1-ON + 2-ON + Ya = 100$ ball **O'tish ball** $(1-ON + 2-ON) 60\% + Ya 60\% = 60$ ball

Fan o'qituvchisi to'g'risida ma'lumot

Muallif:	Xamroyev Behruz Xalimovich dotsent
E-mail:	bexruzxamroyev1107@gmail.com
Tashkilot:	Buxoro davlat univrsiteti, Sport nazariyasi va metodikasi kafedrası
Taqrizchilar	Taqrizchilar: 1. M.J.Abdullayev BuxDU "Sport faoliyati va metodikasi" kafedrası, p.f.d.(DSc), professori; 2. A.E.Sattorov BuxDU "Sport faoliyati" kafedrası p.f.f.d.(PhD), professori;

Mazkur Sillabus universitet o'quv-uslubiy Kengashining 2025 yil __ avgustdagi 1-sonli yig'ilishi bayoni bilan tasdiqlangan.

Mazkur sillabus "Sport nazariyasi va metodikasi" kafedrasining 2025 yil __ avgustdagi 1-sonli yig'ilish bayoni bilan maqullangan.

O'quv uslubiy departament boshlig'i:

S.S.Davlatov

Fakultet dekani:

A.Sh.Inoyatov

Kafedra mudiri:

M.J. Abdullayev

Tuzuvchi:

B.X.Xamroyev